

NAŠA VOLJA

GLASILO JUGOSLOVANSKE MLADINE

11. november

Mrki, deževni jesenski dnevi so bili, ko so se na dan 11. novembra 1918. zbrali v gozdiču Laigle, 10 km od Campiegne, zastopniki zavezniške armade in centralnih sil ter podpisali premirje. Svet se je oddahnil. Rog miru je odmeval od države do države in pel hvalnico koncu strašne morije.

To je bilo pred dvaindvajsetimi leti. V miru in delu je človeštvo gojilo znanost in umetnost, gradilo znova mesta in vasi, ki so jih porušile granate in topovi, z neumorno požrtvovalnostjo so se celile rane svetovne vojne. In po dvajsetih letih, ko so bile vsaj deloma popravljene krivice ter je svet zaživel v novem, lepši bodočnosti namenjen življenju, je preteč vihar grozil uničiti plodove težkega obnovitvenega dela. — Nismo znali, nismo mogli ustaviti uničujočega navala, kar smo si vsi tako želeli.

Nihče se lansko leto ni spomnil 11. novembra — dneva miru. In tudi letos ne! Pozabili smo starega, ker čakamo novega miru, novega odrešenja. In zakaj naj bi se tudi spominjali dneva miru, ko na bojiščih grmijo topovi, regljajo mitraljezi in sejejo letala smrt; na tisoče ljudi je mrtvih, na milijone v robstvu; porušena mesta in požgane vasi... vse, vse to bi se nam posmehovalo ob takem spominu.

na zapadu in sedaj tudi na jugovzhodu Evrope pa še divja boj! Dve leti že traja nova vojna!...

Nehote se vprašujemo: Zakaj je potepnato sožitje, ki je skozi dve desetletji ležalo nad našim nebom? — Kako je mogoče, da bodo napori in trud povojne generacije spremenjeni v prah in pepel?

Ne moremo odgovoriti; zgodov. sama bo poročala poznim rodovom.

Samo eno dobro stran ima morda ta boj: da se bo svetu po mnogih izgubah zbudilo čustvo humanosti, enakovrednosti in pravičnosti ter spoštovanja do malih narodov in do njih obstanka. Toda koliko časa bo to trajalo?

Ne moremo se kot nevtralci, kot srečneži, da nismo prizadeti neposredno in da se to godi daleč okoli nas, spuščati v globlja razmišljanja; samo želimo, da se čimprej konča to nesmiselno klánje; da ta vojna ne bo zastoj, da bo prinesla človeštvu pravico do obstanka vsakega naroda in pa — trajen mir!

Jugoslovanske zastave na Jadranu

31. oktober in 19. november sta namenjena spominu, ko je po dolgih letih na svoji lastnini, na Jadranu dvignil naš narod simbolično znamenje obstoja, svobode, ljubezni in moči — svojo zastavo.

Usoda nam je določila za središče vsega političnega, gospodarskega, deloma tudi kulturnega življenja morje, naš Jadran.

Stoletja in stoletja so prešla od dobe, ko so na Jadranu vladali naši predniki. Vesela in žalostna, toda nikdar brez borbe so tekla leta.

Tisočletna borba polna vztrajnosti, junaštva in vere je jačala obstanek južnih Slovanov na Jadranskem morju. Prvi pomembnejši uspeh je bila zmaga naših očetov l. 887. pri Makarski, ko so morali Mletčani plačati davek knezu Branimiru za svobodno plovbo po našem delu Jadrana. Velika in vsega uvaževanja je vredna doba kralja Tomislava, ko je pomorstvo doseglo višek. Nato so notranje razprtije Hrvatov za nekaj časa oslabile tudi moč na morju, ki pa je za časa Petra Krešimira IV. zopet narasla in je Hrvatska znova postala »gospodar svojega morja« v nekdanjem sijaju. — Sledili so usodni dnevi naše zgodovine. Razvojna črta naglo pada in obenem s tem pride propast nadvlade Hrvatov na Jadranu. Pa kljub vsemu smo mi — četudi pod tujim jarmom — obdržali svojo nacionalno pomorsko zavest. Služili smo tujcu svestni, da s tem obenem gojimo in čuvamo kontinuiteto slovanske pomorske sile, da se s tem vzgajajo moštva in zbirajo sile za tisti dan, ko bo zopet na Jadranu vznikla izgubljena svoboda. Mornarji so bili v službi Benečanov in Avstrije z namenom, da se s tem branijo sovražnika. To je bila taktika varnosti in samoobrambe. — Častno in z lastno krvjo obilito so naši predniki izvršili svojo dolžnost: ohranili so morje in primorje svojim naslednikom.

V osvobodilni akciji vseh Jugoslovenov so naši mornarji pod najtežjimi okoliščinami in v sponah zasovraženega tedanjega avstro-ogrškega režima dodali na oltar domovine najvidnejši delež. Pri uporih mornarice v Boki Kotorski in drugih vojnih lukah habsburške države je bilo ustreljenih in zaprtih, pozneje interniranih mnogo mornarjev, ki so jih oči vohunske službe osumile sodelovanja pri osvobojenju Jugoslavije.

Nacionalni duh naših mornarjev tedaj ni klonil. Ko je 29. oktobra prišla vest, da je Narodno veče v Zagrebu proglasilo neodvisnost

Kaj pomeni, če imaš sovraga?
To pomeni, da si jim napoti!
In če si napoti jim, si nekaj!
In čim bolj se večja broj sovragov,
večji si in si močnejši, kajpak!
Tolik si, da jeden sam sovražnik
ni ti kos, pa se še več jih zbira,
ki bi radi te na tla podrli...
Kjer ni nič, tam tudi ni nasprotstva.
Kdor ni nič, napoti ni nikomur.

A. Aškerc

Srbov, Hrvatov in Slovencev, je bila celokupna flota že v rokah naših moštev, 31. oktobra je novoimenovani komandant jugoslovanske flote, kapetan bojnega broda Janko Vuković-Potkapeški dal z roko svečani znak.

Z glavnega jambora se je začel spuščati avstro-ogrski admiralski steg, a v istem hipu so izginile tudi na vseh ostalih 300-tih edinicah vojne flote neprijateljske zastave. V vetru pa so zavihrale tri jugoslovanske trobojnice, simboli naše oblasti na Jadranu, simboli zmage in vere, da bomo tu, kjer smo živeli trinajst vekov, živeli tudi nadalje.

Ob zlomu habsburške dinastije in ob propadu Avstrije 1918. nam je ostal le mali del avstro-ogrške vojne in trgovske mornarice, a ostala nam je velika blagodat, svobodna vrata, katera moramo izkoristiti in s tem uresničiti svoje pomorske ideale in cilje. Ostala nam je svobodna, neomejena pot do razvoja, pot v svet.

Čuječi stražarji te naše največje svetinje so tisti mornarji, ki so potomci rodov, katerih moške so se pred tisoč in sto leti bojevali za svobodo našega položaja na morju. Zato moremo pričakovati, da velike materialne žrtve, katere pomorska obramba in trgovina neprestano zahteva, ne bodo zaman, temveč bodo vložene v majhno, vendar zdravo institucijo, ki bo ob času potrebe vredna našega zaupanja.

V dnevih, ko Kraljevska mornarica slavi obletnico in Jadranska straža svoje »Jadranske dneve« morajo biti vse naše misli usmerjene na morje. Tja, kjer jugoslovanski trobentač vsako jutro pozdravlja vzhod sonca, tja, kjer se vsako jutro ob zori dvignejo na jambore ob zvokih državne himne jugoslovanske zastave.

Stvarstvu na svetu ni nič večjega in lepšega, kot je človeški duh. Toda na svetu je tudi ni stvari, ki bi bila tako žalostno omejena in tako uboga, kot je naš duh.

Na svetu je moč, ki lahko raztopi tudi najdebelejši led, ki je oklenil dušo. To je moč dovršeno čiste, nesebične in požrtvovalne ljubezni.

Vsaka služba, ki jo vršimo iz ljubezni, je sveta.

Ljubezen traja dolgo časa, ne pozna zavisti, ne išče zase ničesar, ne misli na hudo, prenaša vse, veruje vse, upa v vse in trpi vse. Ljubezen ne mine nikoli.

„Naša volja“ – „Mladi borci“, „Slovenec“ ter komunizem

Prva številka letošnje »Naše volje« je vzbudila dokaj komentarjev. Z njo se je bavila prva in po lastni inicijativi uprava »Naše volje« ter ukrenila vse, kar se ji je zdelo potrebno, da se ne ponove nekatere hibe, ki jih je pokazala »Naša volja« v tej številki. »Naša volja« je bila ustanovljena kot glasilo jugoslovenske mladine in bo to tudi ostala, dokler bo izhajala. Za to so skrbeli in bodo skrbeli tisti, ki so ta list pokrenili in skrbe tudi še danes zanj. Toda ti ljudje niso totalitarci kot so n. pr. gospodje, ki stojijo za »Mladimi borci«, ali pa oni, ki vedre in oblače danes v Moskvi, v Ljotičevem Zboru in seveda še v nekaterih drugih krajih zemeljske oble. Vsled tega dopuščajo nacionalni mladini največjo svobodo v njenem publicističnem udejstvovanju, svobodo, ki je omejena le toliko, kolikor bi tangirala temeljne principe resničnega jugoslovenskega unitarizma, ki ne zanika niti Slovencev, niti Hrvatov, niti Srbov, marveč poudarja vse, kar nas druži, da bi se sčasoma ustvarila tista medsebojna duhovna povezanost, ki odgovarja naši krvni in jezikovni sorodnosti. Vsled tega mladina okoli »Naše volje« ni uniformirana. Ni nikogar, ki bi vihtel nad njo bič neke gotove politične skupine ali ideološke smeri, kajti gorje mladini, ki ni svobodna v dojemanju zunanjih dogodkov in pojavov, marveč mora v svojih najlepših letih ukloniti tilnik ter se zasužnjiti ne tej ali oni ideji oziroma miselnosti, marveč ljudem, ki zastopajo dotično miselnost. In ker ljudje menjajo svoje barve znotraj in zunaj, mora tako zasužnjena mladina slediti svojim voditeljem skozi vse te menjave. Tako izgubi svoj značaj in postane nevredna tistega naroda, kateremu se s toliko gostobesednostjo prišteva. Taka mladina seveda tudi n. dovzetna za kaj več kot za slepomišljenje v najožjih domačih prilikah, kajti njen pogled ne sega preko obzorja vaškega zvonika.

Mladina, ki ni zasužnjena niti enemu niti drugemu totalitarnemu sistemu — prvi totalitarni sistem najdemo v dobi inkvizicije — ima svobodo v svojem duhovnem izživljanju ter ni prav nič hudega, če se pri tem nekoliko zaleti. Samo tisti, ki govore, da ni treba gledati njih lastnega življenja, marveč poslušati njih sladke besede, samo tisti, ki sodijo po sebi tudi vse druge, so sposobni podtakniti mladini v takem primeru najgrše nagibe. In tako ni čuda, če so se znašli predstavniki naših domačih totalitarcev »Avgust Jenko«, »Mi mladi borci« in »Slovenec« v totalitarni družnosti proti oni jugoslovensko usmerjeni slovenski mladini, ki je preponosna, da bi klonila

svoj tilnik. Z ognjem in mečem se bore proti komunizmu tam, kjer komunizma ni, bruna v svojem lastnem očesu pa ne vidijo. Saj ga tudi videti ne smejo, kajti ne bi bili pripadniki in poborniki svojih ideologij.

Zato se lahko hvalijo s svojo »idejno jasnostjo ter trdno načelno podlago«. So

Vsled tega bodo Voljaši lahko prenesli očitek komunizma iz takih ust. Prav nič si ne domišljajo, da so tako sijajno »poučeni, idejno jasni in načelno trdni«, kot so »Mladi borci«, ker se pač zavedajo, da živimo v časih, ko se spreminjajo temeljni človeške družbe, pa naj bomo s tem zadovoljni ali ne. Voljašem gre samo za to, da si ohranijo svobodo gledanja in razmišljanja, da se upro zanašanju vsake tuje miselnosti, pa naj izgleda še tako blesteča in privlačna. »Mladi borci« naj čitajo morda pokojnega dr. Mahnič, »Avgust Jenko« pa naj pazi, da se vsakemu iskrenemu nacionalistu tako dragocene kosti mučenika, čigar ime si je samolastno nadel, ne bodo prevračale v tistem grobu, kjer so našle svoj večni pokoj. »Naša volja« pa bo ostala slej ko prej to, kar je bila doslej: glasilo jugoslovensko usmerjene slovenske mladine, kateri se noče tujih vzorov, marveč hoče živeti svobodna v svoji svobodni nacionalni državi in se ne bo nikdar pridružila tistim, ki vsled svoje notranje praznine ne morejo storiti drugega kot posnemati tujce. Voljašem je in ostane tuj tako komunizem kot vsak drug totalitarizem. S tem zaključuje »Naša volja« debato s totalitarci.

UPRAVA

**V
slovanstvu
je moč!**

Bratom in sestram na meji pomoč!

NA PRAGU LETOŠNJE ZIME

se spomnimo posebno našega obmejnega prebivalstva ob Dravi, Muri in na Kočevskem.

DESETI NOVEMBER 1940

naj bo zato namenjen narodni meji, zlasti pa njeni mladini z geslom:

MAL POLOŽI DAR - DOMU NA OLTAR!

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda
v Ljubljani.

Manjšine pri nas

Nedavno je nemška manjšina v Jugoslaviji po zaslugi svoje velike vztrajnosti in organizatoričnih sposobnosti dosegla nove uspehe s tem, da so ji bile priznane osnovne, meščanske in srednje šole ter razne »športne sekcije«.

Konec letošnjega leta je bilo v Hrvatski banovini 56 razredov, v katerih je poučevalo 52 učiteljev v nemškem narodnem jeziku. V smislu predpisa banske uprave zadostuje za otvoritev nemškega razreda 25 učencev. Za vpis v take razrede pa je dovolj pismena izjava roditeljev (taks oproščeno), da pripadajo njihovi otroci nemški narodnosti in da žele, da se ti poučujejo v nemščini.

K temu lahko omenimo še to, da so Nemci v Madžarski šele zadnje čase dosegli, da se jim dovoli dnevno časopisje, kulturno-politične organizacije ter šole, torej stvari, ki jih imajo pri nas že leta, ne glede na to, da se imajo Madžari za svoje zunanje politične uspehe zahvaliti baš nemški narodnosti zajednici.

Podobno so bile po raznih hrvatskih narodnih šolah otvorene paralele z madžarskim jezikom. Naredba bana dr. Šubašića o osnovanju majšinski šol pravi, da morajo te vsakega otroka naučiti brati in pisati v njegovem materinem jeziku. Tako skrbijo za manjšine pri nas.

Za konec naj pa omenim še izjavo prometnega ministra Bešlića, ki je v Novem Sadu dejal:

»U ovim krajevima živimo u zajednici sa našom braćom druge narodnosti. Zajednički rad sa manjinama moći ćemo postići samo onda, ako i njima damo ono što im po pravu pripada.

Mi treba da imamo pred očima državne interese i da bi ih mogli stvarno zaštititi, ne možemo uvek biti sentimentalna srca, nego se moramo rukovati stvarnošću. —Uj—

Malo pojasnila

Prvi dve številki tega letnika »Naše volje« nista bili dobri. Že dejstvo, da je podpisan pod drugo številko drug urednik kot pod prvo, kaže, da ni bilo nekaj v redu, pa je uprava posegla takoj vmes in skušala napraviti red. Ne radi tega, ker bi bila smatrala, da je katerikoli članek v prvi številki pobarvan komunistično — to so opazili samo totalitarci — marveč zaradi tega, ker ni dobro za mladino, če nastopa preveč širokobesedno in se predstavlja na zunaj na način »Mladih borcev« in drugih podobnih listov. Mladina ne sme biti nikdar toliko domišljava, da bi zanikala sploh vse, s čemer ne soglašala, in se predstavlja kot predstavnica tiste bodočnosti, katero bo ustvarila ona. Kajti ravno mlad človek mora biti avtokritičen in se zavedati vsaj tega, da bo preteklo še mnogo vode, predno bo on sam dokončno ustaljen. Razumljivo pa ima in mora imeti mladina pravico čim svobodnejšega izražanja, pa tudi pravico kritike, kar je pogoj resnične demokracije. Samo način izražanja in kritike mora biti vedno ne le dostojen, marveč predvsem tak, da ne izgleda kot izraz nezdrave domišljivosti.

Če druga številka »Naše volje« ni ravno dobra, je to pač posledica nagle izmenjave v uredništvu in sotrudnikih. Ista odločnost, ki je »Našo voljo« priklicala v življenje in jo vzdrževala do danes, bo dosegla, da bo glasilo naše jugoslovenske mladine ostalo zvesto svoji dosedanji tradiciji ter doseglo zopet svojo nekdanjo višino. Uprava prosi vse Voljaše in njih prijatelje, naj ji ostanejo zvesti.

UPRAVA

Današnja doba

Živimo v eni najtežjih dob svetovne zgodovine, sredi boja dveh mogočnih ideologij, ki se vsaka od njih bori za boljšo gospodarsko in socialno ureditev sveta. Ta doba zahteva ne samo od naroda ali države ampak od vsakega posameznika moža na svojem mestu, ki se v polni meri zaveda svojih dolžnosti do države in naroda.

Teško se je danes povprečnemu človeku orientirati med dogodki, ki se vrste s filmsko naglico in ki pretresajo v temeljih ves družabni red ter posegajo globoko v človeško življenje in njegovo udejstvovanje. Človek bi moral biti stroj, če bi hotel iti hladnokrvno, brez čustev in misli preko vsega tega dogajanja, sprejeti vse to pasivno in se vsemu mirno podrediti. Toda vsak ima svoje poglede na svet, vsak si takoj ustvari svoje lastno mnenje in motri potem vsa dogajanja okoli sebe skozi očala tega mnenja.

Če hočemo pravilno motriti današnji položaj, moramo imeti predvsem dovolj poguma pogledati resnici v obraz pa naj je potem to prijetno ali neprijetno. Otresti se moramo vseh predsodkov in utvar in se ne smemo pustiti begati od »zanesljivih poročil«, ki so nastala za kavarniško ali gostilniško mizo, ampak moramo iskati vedno in povsod novih poti do resnice. Dogodki so med seboj tako zapleteni in vplivajo tako drug na drugega, da moramo, če hočemo pravilno doumeti položaj, upoštevati celo vrsto političnih, gospodarskih, vojaških, zgodovinskih, osebnih in ideoloških činiteljev. Ako bomo opazovali dogajanja mirno in hladnokrvno, z zaupanjem vase in v našo državo, bomo s tem najboljše služili — vsak na svojem mestu, vsak v svojem okolju — interesom naše države.

Zavedati se moramo predvsem, da gre danes tudi za nas, za naš bodoči položaj.

Nismo v vojni, vendar pa je mednarodna napetost tako visoka in nam stavlja vsak dan toliko neznank, da nikdar ne vemo, kaj se skriva za kulisami koristnega ali škodljivega za našo bodočo usodo. V svetu se dogajajo danes stvari, ki bodo brez dvoma spremenile njegovo lice in mu dale za dolga desetletja svoj pečat. Pri temu spreminjanju sveta moramo biti aktivno navzoči, če ne bomo postali samo sredstvo, s katerim bodo poravnali drugi med seboj svoje račune. Vsako zapravljanje časa za medsebojne borbe in trenja, ki bi ga lahko bolje uporabili pri naši notranji okrepitvi je danes greh nad narodom. Če pravilno pojmujejo naše poslanstvo, moramo uvideti, da je prišel danes čas, ko je treba strniti vse naše vrste, pritegniti k sodelovanju vsakega posameznika in ga postaviti na mesto, kjer bo najboljše koristil narodni skupnosti in državi. *Pokazati moramo, da imamo v sebi dovolj ponosa in samozavesti svobodnega naroda, da nam je svoboda in lastna narodna država najvišji ideal in zvezda vodnica v vsem našem dejanju in nehanju. Ohranitev svobode in izgraditev države mora biti vsakemu dobremu državljanu najvišji zakon, če hočemo, da se nam ne bo treba sramovati pred bodočimi generacijami.*

Z budnim očesom moramo paziti, da se v narodu ne vgnezdijo demarilizacija, ki bi zrahljala strjenost naših vrst in nas onesposobila za odločilna dejanja v uri morebitne preizkušnje. Krepi je treba duha odpornosti in samozavesti med preprostim narodom in negovati z vso skrbnostjo moralne osnove našega narodnega življenja. *Socialna miselnost mo-*

ra najti pot v vsako hišo, v vsakega posameznika. S tem bomo okrepili moralne temelje, na katerih je zgrajena naša družba in mnogo pripomogli k ustvaritvi trdnejše povezanosti med posameznimi sloji naroda, ki je nujno potrebna, če hočemo očuvati naš današnji položaj. Kajti skrajni čas je že, da pridemo do spoznanja, *da bodo današnji mednarodni konflikti srečno prebrodili samo tisti narodi, ki bodo notranje povezani v neporušno skupnost* in ki bodo imeli v sebi dovolj moralne osnove in uravnovešenosti. Tega pa pri nas žal še nismo dosegli, vsaj v oni stopnji ne, ki bi nam dovoljevala, kolikor toliko mirno gledanje v bodočnost. Še danes, po dvajsetih letih obstoja naše narodne države nimamo dovolj zaupanja v njeno moč in nezmogljivost. Manjka nainvera vase, v naše poslanstvo, v ideale, za katere so se borili, padali in umirali naši najboljši možje.

Bratom in sestram na meji — pomoč!

Živimo v dobi, ko marsikod padajo mejniki, ko se rušijo državne tvorbe, ko se človeštvo zvija v mukah, povzročenih po strahovitih pretresih. Zavedati se moramo, da le narodi z močno narodno zavednostjo in borbenostjo ne izginjajo s pozorišča zgodovine.

Naš narod, po pesnikovih besedah star težkih tisoč let, živi in hoče živeti. Slediti mora plemenitemu zgledu naše jugoslovenske udarne in junaške preteklosti. Strniti se mora v bratski vzajemnosti, sam mora pomagati svojim socialno šibkejšim slojem. Narod je živo bitje, ki ga je treba negovati in zdraviti, da bo zmožen rasti in odpora.

Družba sv. Cirila in Metoda, ki ima v svoji več ko polstoletni zgodovini zapisanih že veliko število dobrih del v prid našemu narodu, priredi letos na nedeljo, dne 10. novembra po slovenski zemlji veliko narodno zbirko v pomoč bratom in sestram na naših mejah. Kraljevska banska uprava v Ljubljani je zbirko odobrila za vse kraje svojega področja in priporočila učiteljstvu vseh šol, da sodeluje pri tem dnevu.

Pozivamo zato vse naše podružnice, da po vseh naših mestih, trgih in vaseh skupno z ostalimi društvi takoj pričnejo s pripravami in naj izvedejo zbirko. Kjer ni podružnic, naprošamo druga narodna društva, da takoj ustanovijo v ta namen posebne odbore, ki bodo nalogo prevzeli in izvedli; v krajih, kjer pa tudi to ne bi bilo možno, smo prepričani, da bo imela naša Družba vsaj enega posameznika, ki se bo za stvar zavzel in jo izvedel v dobro zlasti naše obmejne mladine po geslu:

Mal položi dar — domu na oltar!

Po šolskih zavodih pa bodo k vsestranskemu uspehu tega dne pripomogli gg. profesorji in učitelji na način, kakor so se že mnogokrat izkazali, kadar je katerokoli narodno obrambno društvo prosilo njihove pomoči.

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda se zaveda truda, ki je vsepovsod združen z izvršitvijo tako širokega načrta. Zato bo ostalo trajno hvaležno vsem in vsakomur, ki se bodo s plemenito vnemo potrudili za letošnjo narodno zbirko.

V zavesti velikega pomena takega dela v prid bratom in sestram na meji, pa smo globoprepričani, da bo letošnja narodna zbirka častno uspeła.

Tu pa, kjer nima starejša generacija v sebi dovolj moralnih sil in zapada večji del danes defetizmu, se mora nujno pričeti delo mladine. Poseči mora v vsa področja narodnega udejstvovanja in s svojo živo življenjsko silo, s svojo neomajno vero v srečno bodočnost naše domovine in s svojim življenjskim optimizmom dajati vzgled starim borcem in jih s tem podžgati k večji delavnosti.

Tako bo mladina s svojim vzgledom prekvasila naše javno življenje in ga zdramila iz današnjega pasivnega stanja. Ne za zaprtimi vrati svojih klubov, ne z lepimi besedami ne bomo rešili našega položaja. Treba je iti med narod, mu vliti samozavesti in mu z zgledi dajati poguma za nadaljevanje borbe.

Tako mora biti za vse nas, kot za vsakega posameznika izmed nas najvišji zakon — narod in država. Temu zakonu se morajo podrediti vse naše misli in vsa naša dejanja. Služiti temu zakonu nam mora biti najvišja dolžnost in ideal.

Popoln uspeh prizadevanj naj dokaže našo narodno zavest, zato naj bo sodelovanje pri narodni zbirki častna dolžnost slehernega Slovenca.

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda
v Ljubljani.

Slovenskemu učiteljstvu!

Slovenskemu učiteljstvu! Naš narod je majhen. Usoda pa je le prerada majhnim narodom mačeha, ki skrbi, da jim je življenje čim krajše. Naš narod pa je izredno trdoživ. — V sredini Evrope, v križišču važnih cest, je kljuboval nevarnostim. Veliki in močni narodi so med tem propadli in izginili v noč, on pa je ostal pri življenju. Tisočletno Golgoto suženjstva je pretrpel, a omagal ni.

Borci in vodniki so ga bodrili, tolažili in mu kazali pot v svobodo. Med glasniki svobode in oznanjevalci lepših dni je bila tudi Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Podprta z delom učiteljstva je budila že v nežni mladini ljubezen do naroda in hrepenenje po svobodi; s številnimi svojimi podružnicami po

Polstoleten trud Družbe je bil kronan z lepim uspehom.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani priredi dne 10. novembra svojo nabiralno akcijo. Ob teh težkih prilikah bo ta narodna zbirka za brate in sestre ob mejah obenem lepa preizkušnja naše požrtvovalnosti in naše narodne zavednosti in zrelosti.

Učiteljstvo ni nikdar preslišalo klika, ko je šlo za pomoč obmejnemu bratom. S tem večjo požrtvovalnostjo se bo vrglo letos na delo. Pozivamo zato vse tovariše, da zastavijo vse svoje moči, da bo imela ta narodna zbirka popoln moralen in materialen uspeh!

Jugoslovensko učiteljsko udruž. JUU sekcija
za Dravsko banovino Ljubljana

Če počivaš ali bdiš,
pomni: tudi nam živiš!
Kar storiš in kar pustiš,
same zglede nam deliš!

Kitajski pregovor

Besede kralja Aleksandra I.

Vz gledno in marljivo delujoča »Sreska organizacija Zveze vojnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije v Ljubljani«, ki se je že nešteto krat z globokim in živahnim posegom v širšo javnost izkazala kot ena naših najbolj borbenih in delavnih patriotskih organizacij, izdaja že tretje leto svojo lastno knjižnico, »Dobrovoljsko knjižnico«. Prva dva zvezka: 1. Rajko Paulin, Vrata v svobodo in 2. Dr. Bogumil Vošnjak, Jugoslovanski odbor v Londonu (Ob 25 letnici nastanka) sta kljub za naše razmere že kar ogromni nakladi 15.000 izvodov menda domala razprodana. To tudi ne bi bilo nič čudnega, saj so dobrovoljski tiskari naravnost prvovrstni zgodovinski dokumenti o letih napornih bojov in trpljenja ter stremljenja za našo narodno svobodo in državo.

Malo ali nič naš mlajši rod ne ve, kako je bilo one čase, ko so njih očetje daleč stran od domovine krvaveli za njeno svobodo. Naš čas nujno terja takega čtiva, da bi vsaj po delih svojih očetov spoznali vrednost težko pridobljenih svobodnih lastne države, lastnega jezika, lastnih šol. Slovenci se lahko ponašamo že kar z lepo vrsto zadevne književnosti. Da samo omenimo Lahove Vodnike in preroke ter V borbi za Jugoslavijo, Bogumila Vošnjaka V borbi za Jugoslavijo, zlasti dokumentarne obsežne dobrovoljske spomine Klavdivarji Jugoslavije 1912 — 1918 poleg drugih manjših in večjih knjižnih spomenikov naše narodnostne borbe.

V počastitev odkritja spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Ljubljani 8. septembra t. l. so se tej vrsti pridružile same »Besede kralja Aleksandra I.« kot 3. zvezek Dobrovoljske knjižnice v lepem modrem posrebnem ovitku. Okusno opremljeno knjigo na 140 straneh osminknega žepnega formata je uredil, gradivo zanjo zbral in poslovenil dobrovoljec Rajko Paulin, čigar ime nam po njega prejšnjih objavah porokuje za vestno delo, kakršno je bilo potrebno zlasti ob tem odgovornosti polnem.

Po zanosno in toplo iskreno pisani uvodni besedi založnikov-dobrovoljcev sledi glavna vsebina: kraljeve izjave, razdeljene na štiri poglavja: Besede vojskovodje, Besede kralja-državnika, Besede narodovega vodnika in Čuvar Balkana — vojak miru. Te verbalne manifestacije z najvišjega mesta, ne le zapisane in tiskane, ampak zvečine skozi sama kraljevska usta tudi osebno izgovorene z vsemi tehtnimi poudarki, ki jih optično ne moremo več tako dojeti kot one dni, ko smo jih srečni še živo artikularne lahko poslušali, predstavljajo zgoščeno zgodovino Srbije in Jugoslavije celega zadnjega četrtstoletja, kakor odličnejše ne bi mogel napisati noben zgodovinar po stroki in poklicu. Pa saj on je bil tvorec zgodovine, ki je započel epoho, kakor njegov soimešnjak Aleksander Veliki Makedonski! Kako srčno plemenite, pesniško blagoglasne, herojsko pogumne, mladostno vznesene pa starčevsko izkušene in modre so njegove besede, ki zvenijo ponekod naravnost preroško! Slogovno izbrušene se bero kakor sama Visoka pesem žarke domovinske ljubezni, da, pravi evangelij jugoslovanstva so. Še mnogo večjo, trajnejšo, večno vrednost pa imajo zategadelj, ker vemo, da jih je prečustvoval, zamislil in pisal on sam, da nosijo njegovo najosebnejšo noto, da so pravi neposredni izraz njegovih čustev, misli, zamisli in izvedb. V njih se zrcali njegov najosebnejši življenjski in svetovni nazor, njegov resnični prirodni dar, njegova izredna človeška izkušnost in državniška modrost. Kakor v Njegovih besedah na gori je tu zapopaden cel filozofski sestav jugoslovanstva, brez katerega ne bi bilo njegove najveličastnejše tvorbe — Jugoslavije.

Organizacija dobrovoljcev je opravila veliko rodoljubno delo trajne vrednosti, ko nam je zares poklonila to memorabilno knjigo, ki bi morala postati prava ljudska čitanka ter prodreti v poslednjo gorsko vas in bajto. Zasluži, da postane obvezno šolsko čtivo, da bo mladina kot vsakdanji očenaš naizust ponavljala besede svojega velikega kralja o našem narodnem vstajenju in svobodi, ki jo ravno v naših dneh vemo in moramo znati najbolje ceniti, ljubiti in se zanjo tudi žrtvovati. Odstavek za odstavekom, stran za stranjo odkrivajo toliko splošno in večno veljavnih življenjskih resnic in modrostnih sentenc, ki bodo prešle v pregovor, da bi kazalo ponatisniti pol knjige, ako bi hoteli navesti vse. Toda že iz cvetobera letih nekaj, ki jih bomo prinesli v prihodnji številki, nam veje naproti samonikli neumrljivi duh Kralja-Mučenika in Filozofa!

Hvaležni smo dobrovoljcem za njihovo kraljevsko darilo, dvakrat hvaležni njegovemu marnemu posredovalcu in prireditelju Rajku Paulinu, ki se je v vsem potrudil, da je knjiga kljub skromnim sredstvom notranje in vnanje reprezentativna. Koristno in primerno bi bilo, da tudi oblast odkupi potrebno število izvodov za javne, ljudske, prosvetne in šolske knjižnice kot naše drugo sveto pismo. Prav tako naj bi bila vademecum vsakemu izmed nas, da nas bo učila in krepila. Za knjigoljube ni odveč še pravočasno opozorilo, da utegne postati knjiga v kratkem prava knjigotrška redkost, sedaj pa se še dobi pri Sreski organizaciji vojnih dobrovoljcev v Ljubljani, Frančiškanska ul. 10, ali pa pri njenih poverjenikih za ceno 10 din.

Z. Baš

»Splošna zgodovina vsega, kar se je zgodilo na svetu, je zgodovina velikih ljudi.« (Uvod, str. 5).

»Tistemu, ki se smelo odloči za zmago ali smrt, pomaga Bog vselej do zmage, kajti pred takšno odločnostjo klone sovražnikov duh, da iz strahu zapusti bojišče.« (Str. 11).

»Za nas na svetu ni svetejših dolžnosti od obrambe naše države, naše nacije in vere, obrambe našega ognjišča ter naših starcev in slabotnih.« (Str. 18).

»Branite z vso silo svoje ognjišče in svoje teme.« (Str. 21).

»Hočem biti zadnji, ki zapušča svojo domovino!« (Str. 26).

»Veliki rezultati zahtevajo velikih naporov, velikih žrtev in vztrajnosti do kraja.« (Str. 37).

»Ljubezen malih do svobode je močnejša od nasilja velikih in močnih.« (Str. 40).

»Vrnite se domov in pripovedujte svojim o prestanih velikih borbah in žrtvah, da bi poznejša pokolenja bila ponosna na vas in na vašo dela.« (Str. 41).

»Meje smo podrlji, reke prebrodili, planine prekoračili s silo in hrabrostjo, sedaj pa moramo s slogo, ljubeznijo in modrostjo pobratiti, kar je razbratnega, posvojiti, kar je odtujenega, da nam v svobodi noben nesporazum ne bo skalil mirnega in naprednega življenja, ki smo si ga zaslužili kot nagrado za svoje velike napore.« (Str. 42).

»Stoletja bodo minila, pa se ne bomo mogli oddolžiti armadam tistih naših junakov in mučenikov, ki so padli za domovino in za ustvaritev njene velike misli...« (Str. 43).

»V naši svobodni državi morejo živeti in bodo živeli samo svobodni lastniki zemlje.« (Str. 48).

»Pravica, delo in čas so naši zanesljivi za-

vezniki, ki jih nikdar ne smemo izgubiti izpred oči.« (Str. 62).

»Po pravici ste ponosni na dela svojih prednikov, vedeti pa je treba, da ponos obvezuje.« (Str. 75).

»... Obračam se na vas, mladi moji bratje. Med vami so bili oni, ki so svoje življenjske rane prostovoljno dali rodu, da se izvojuje ogromno delo zedinjenja. Bilo jih je, ki so se po ječah v tujini junško pokorili za vero v bodočnost svojega naroda. Dolžnost nas vseh je, da damo našim dragim mučencem slavo in pohvalo, Slava jim! Njihove žrtve niso bile zaman. Na teh svetih grobovih so je s krvjo odkupljeni svobodi objelo troje razdvojenih bratov. Na divnih primerih te požrtvovalnosti boste vi najjasneje videli, kakšna je vaša naloga. Od vas hočemo druge vrste delo, toda ne manj plemenito. Vi se pripravljate za službo narodu, pripravite se kar najbolje morete in služite mu čim vdanije. V vaših letih imate dovolj poleta in žara. Ne pustite, da ugasne. Stavite vse to v službo ene velike misli: Za Narod. Ta misel naj vas vodi na pot, ker od te zemlje, iz katere ste vznikli: »za vas lepše na svetu ni...«

(Str. 59).

IZ UREDNIŠTVA

Borislav Jenski: Stvar v tem stanju še ni za tisk. Ideja je zelo dobra, vendar slabo obdelana. Manjka predvsem logične zveze na več mestih. Svetujem tudi, da svoje mnenje o prijateljstvu temeljito spremeniš, kajti tako, kot ga podajaš tu, je napačno, predvsem za literaturo. Prezgodnja odpoved mladosti mi tudi ni všeč. Predelaj še enkrat in pošlji.

L a d y: »Naša volja« ne more sprejemati utopičnih prilog. Zato prosim, da opustiš take poskuse in se lotiš česa pametnejšega, saj imaš dosti motivov okrog sebe.

Dobro je, če veš . . .

- ... da ima Jugoslavija 39 jezer.
- ... da ima Jugoslavija v Jadranskem morju 40 otokov s površino od 5 do 405 km².
- ... da je največ neviht v Indijskem oceanu in sicer na Javi.
- ... da živi krokodil 200 do 500 let.
- ... da je Tana predor na Japonskem z dolžino 27.700 m najdaljši na svetu.
- ... da je na svetu 16 veletokov, od teh je največji Mississippi z dolžino 6730 km, najmanjši od teh veletokov je Ural, ki meri 2396 km.
- ... da je dosedaj največjo morsko globino izmeril nemški raziskovalni parnik »Emden« in to globino v bližini Filipinov (10.795 m).
- ... da je na svetu cca 2.100.000.000 ljudi.
- ... da je na svetu 250.000.000 Slovanov.
- ... da je hitrost brzovlaka v 1 sekundi 26 m.
- ... da ženske hitreje dihajo kot moški.

S prihodnjo številko, ki bo izšla 17. novembra, bomo poslali vsem naročnikom položnice, da bodo poravnali naročnino, v kolikor tega še niso storili.

UPRAVA.

Vukanović:

BASNI

PREUČENI OSLIČ

— Vse se hočem naučiti — odločno reče osliček in uspešno dovrši mnoge šole tako doma kakor na tujem. Nato se vrne, preverjen, da bo domovini prav koristen. In poslednjemu se povsod udeležuje desetkrat več ko poprej.

Čez nekoliko časa mu pametnejši tovariši ob ugodni priliki reko na samem:

— Poslušaj, slava naša! Pa ti si rigal tudi poprej, ko še nisi bil v šolah. To se pravi, da ti niso bile kdo ve kaj potrebne.

— Motite se, dobrohotni prijatelji, grdo se motite! — odgovori sivček samozavestno in ponosno. — Dokler nisem bil šolan, sem rigal samo tedaj, kadar me je narava na to gonila, toda zdaj se derem tudi ko ni treba.

JEZUS IN BOG

Spomni se Bog nekdanj zemlje. Hitro pošlje nadangela, da pogleda, kaj se vse doli godi.

Poslanec se vrne urneje nego je odšel, in bled zajecelja:

— Bog, doslej so se ljudje zatirali kakor neprijatelji, sedaj se ubijajo ko bratje.

— Kako bi bilo, da odidem za drugo med nje in še enkrat poskusim rešiti jih? — vpraša Jezus.

— Nikakor ne! Bolje bo, če nova človeška pokolenja mislijo, da naju ni, kakor pa da bi se med njimi pokazovala, ker sva se preveč zakasnili — človek se je pričel učiti sam, brez nujne pomoči.

— Oče, nikoli ni prepozno! — zašepeta Odrešenik.

— Tvoje besede, sin, so čisto točne, vendar le za tiste, ki se zavedajo, kaj počenjajo. Za nezavestne je bilo in bo vselej prekasno. Zato sva nepotrebna: prvi naju ne išče, drugim ni pomoči.

Štefan O. Eržen

Pogled skozi okno

(Jesenska roža)

Po zamazanem okenskem steklu leze sestradana, zakasnela muha. Na prekratkih zavesah se drži prah za prst debelo, že davno so postale sivorjave in izgubile svojo čisto belino. Med okvirji visi lesen, polomljen rolo zoprnorjave barve. Razlomljene deščice štrle kakor okostnjakova rebra narazen. Dolga zavozlana vrv visi doli od roloja in mi nagaja pri pogledu.

Z zaspanimi, mežikajočimi očmi malomarno buljim skozi to okno.

Rdeče lisasta hiša onstran ulice me skozi šipe skoro dreza v nos. Stoletja so zakopana v njej, saj ni potem čuda, da se drži kakor bolnik. Meji v dva cepa, na pragu novega časa. Vsa vase pogreznjena, nemočna se opira na prav tako stare sosedo, ki pa so znale spretno prikriti svojo starost z novim belim apnom, vprav kakor ženske. Edini okraski nad njenimi okni, nekake šesterooglate zvezde, sličejo gnojnim turom kozavega telesa.

Okna zro vame nalik v smrtni grozi zavitim očem mrtveca.

Črne curke teme, ki škilijo skozi okno, ravno mojemu nasproti, moti šop rumenozelenega listja neke eksotične rastline, ki se obnaša kakor mušica v mleku.

Žica električnega voda teče mimo, nekaj zgrbljenih lastavic čepi trepetajoč na njem.

Oh — in streha te mrtvoudnice je prav tako lisasta kakor v ničemurnosti pobarvani lasje. Opeka z vseh vetrov je stlačena na to pokrivalo, ki se ugreza samo vase.

ŽALOST STAREGA ORLA

— Zakaj tako pretirano visoko letiš, oče, ko se s tvojih nebesnih višin težko zazre plen? — nadlegujejo orlič priletnega roditelja.

— Zato, ker čutim, dragi otročiči, žal, šele sedaj v starosti, da se mi zahteve telesne lakote toliko bolj manjšajo, kolikor više se dvigam nad zemljo.

DVOREC MIRA

Po človeškem vzorcu sklenejo vse živali enoglasno, da čim prej sezidajo palačo miru. Noč in dan prinašajo gradivo za velikansko stavbo bodočnosti.

Ko pride čas zidanja, doženejo, da vse priprave morejo služiti samo za streho, nekaj malega tudi za stene, za vkladu pa nikdo ni prinesel niti cepera.

Takoj pošljejo opico k človeku, kot najbližjemu sorodniku, da jim on učeno pojasni ta zagonetni dogodek.

Človek se navihano nasmeje in reče svojemu kosmatemu bratu s takim obrazom, kakršnega rad napravi, kadar želi jasno pokazati svojo premoč:

— Pojasnilo bi bilo neskončno dolgo, toda za vas poenostavljeno bi se glasilo: Za občo korist edino Bog in Človek rada prevzemata velike, nevidne žrtve. Zato morajo Palačo mira postaviti kadar hočejo samo — Ljudje. Živina — nikdar.

POSLEDNJA ŽELJA

Hudo bolan lev vpraša človeka, ki je prišel, da bi slišal njegovo zadnjo željo, ali je kaj po smrti.

Človek skomigne:

— Ta verjame, oni dvomi, vsak po svoje.

— Ah, kaj bi jaz vse dal, in stokrat laglje izdihnil, ko bi le vedel, da je drugo življenje.

Tri luknje gledajo iz strehe. Skozi prvo vidim razobešene ponjave, druga je okrašena z majajočimi se polknicami, skozi tretjo pa iz teme zre nekaj šopov plevela in otrpla kakteja. To podoba smrti motijo trije rdeči cvetovi v podstrešnem oknu sosedne hiše. Stara ženska, ki ji je ves obraz ena sama guba, poljublja te tri cvetove... in veste — prav tako izgleda, kakor bi poljubljala svojo lastno kri, ki kaplja iz njenih gub. Da, življenje ji uhaja, poljublja ga, pa kljub temu beži od nje, zavrglo jo je, kakor zavrže bogataš počestno, ki mu je grela kri ponoči.

Mrtvilo, grozno, ubijajoče mrtvilo. Dež lije v čurkih z neba, zakrpanega v umazano žakljevino oblakov. Tako gost je ta oklep, da si mnenja: za večno ostane. Lastavice vse premočene begajo med deževnimi curki in meglami — kje je njihov jug?

Grajski stolp moli v megli svoje prizidke ob vrhu, kakor priča prsta pred razpelom. Strelvod trga oni zakrpani nebesni obroč.

Drevje, presenečeno v septembrskem hladu, dežju in tmuni, ki še podnevi lazi naokrog, menja svoje monotono zeleno odelo v pisano rumeno, rdeče in rjavo, a nazadnje ga odloži.

Mrtvilo — nastopil je tisti trenutek, ko te mine vse; buden — spiš, govore — molčiš, živ si mrtev. Pred menoj so razložene knjige in zvezki. Da bi se učil — o, le kako, ko je pa vse nepotrebno, brezpomembno — raje zaprem oči, da ne gledam tega morečega mrtvila, s čelom se naslonim ob mizo in bi se rad jokal, pa se ne morem — kako bi se, ko je pa tu trenutek mōre — trenutek mrtvila...

Niti naprej niti nazaj ne morem, tako se mi zdi.

— Zakaj pa? — mu radovedno seže v besedo človek in se porogljivo nasmeje.

— I zato, ker sem prepričan, ako je vaš gospod Bog res tako vsemoder in vsepravičen, kakor si ga vi zamišljate, da bi po vsem tem, kar vi ljudje na zemlji počenjate, dal nam živalim na nebu časten prostor.

BASNOPISEC IN PRIJATELJI

Često so nadlegovali nekega pisatelja basni njegovi mnogoštevilni prijatelji, ali kaj zasluži s svojimi basnimi, ko se je z njimi toliko proslavil.

— Ogromno! — reče on nekega dne v šali.

— Reči nam resno, približno koliko? — se radovedno požurijo domala vsi.

— Toliko, da ne pripadam več živalskemu rodu — jim odvrne on enkrat za vselej, zadovoljen, ker je nanesa prilika, da čim jasneje naglasi, kako se vrednost duhovnih stvari ne ceni z novcem.

Prevel A. Debeljak

Žarko:

Rad bi . . .

Rad bi ti povedal,
da si zame blagoslov,
da mi bije tvoje srce
daljno, a sladko pesem zvonov.

Rad bi te poljubil na oči,
na te tvoje lepe oči,
da bi spoznala, da sreča blesteča
iz njih mi edinih v življenje žari.

Rad bi hodil s teboj preko polj
in s tabo živel to zlato življenje,
rad bi, da bi se v meni zbudilo hotenje,
ljubiti te bolj, vedno bolj.

»Ne — moram — moram premakniti ta ustavljeni čas!«

Težko vstanem, šibé se stopim do okna in ga raztreščim, da zazvene šipe v okvirjih, doli na ulico v mastne rjave luže pogledam. Lepo dekle gazi po vodi, ne vedoči zakaj. Za hip odmakne dežnik iznad skodranih svetlih las in se ozre gori, gori v moje okno, v moje razdrto, zaprašeno okno.

Zasmeje se, njena usta se raztegnejo, da jih nehote v mislih poljubljam, njene oči se zaiskre tako svetlo, da zamre ves pusti in temačni septemberski dan.

Le za hip — in dežnik zakrije angelsko obličje — v lužah izginja med mokrimi uličnimi zidovi nebo z zvezdami in soncem, v mlečnih pajčolan in modrikastožoltim mesecem.

Oblaki se mi raztegnejo preko tega neba, ničesar ne vidim več, ničesar. Podzavestno pritavam do obešalnika, ogrnem plašč, pokrijem klobuk in skoro padem med luže in izpran tlak.

Ves dan sem taval, do pozne noči iz ulice v ulico, od luže do luže, povsod je curilo od mene, a nje nisem videl več. Tipaje sem prilezel po stopnicah do stanovanja. Vrata so bila odprta, preje sem jih pozabil zapreti. Zavalil sem se na posteljo. »Jesenska epizoda,« sem hotel lagati samemu sebi...

Toda ne! Ne, skozi okno, vse zaprašeno in majhno, sem bil pogledal v življenje — v pravo in resnično življenje.

Sedaj nisem več otrok. Človek sem kot so drugi ljudje, ki se bijejo in prerivajo za svojimi cilji. Ozek žarek luči se je utrnil skozi okno in prerezal mračno steno. Vstal sem, primaknil stol k steni, stopil nanj in poljubil — žarek spoznanja.

Vladimir:

Volitve

»Odstopam!«

Janko se je sesedel. V tem trenutku je vrgel od sebe »prostovoljno« to, kar mu je že mesece in mesece skrivaj grelo srce v prsih — vodstvo kulturnega društva. Vrgel je proč svoj ogenj, vso svojo vsebino in sedaj se mu je zazdelo, da je prazen, da predstavlja le še kup mesnate mase.

Bledica mu je stopila v obraz. Ozrl se je po navzočih boječe, z otroškim strahom, polnim prepričanja, da je tukaj vsem odveč. Sami čudni obrazi so strmeli vanj: obrazi njegovih prijateljev so se mu zdeli potruti in razočarani, obrazi drugih, njemu neznanih prikazni, pa tako oholo zasmehljivi.

Hotel je skočiti pred vse, razvpiti vso grenko resnico, vendar pa je samo skromno vstal in odšel k vratom. Ni se ozrl, bal se je, kajti čutil je, da se mu za hrbtom vsi smejejo. Celo tovarišev se je bal, ker ga mogoče niso razumeli, zato je hitel proč, čim dalje, dalje...

Gospod predsednik!

Zdrzil se je. Torej je res popolnoma pogorel. Padel je pred vsemi na kolena in zaklical: izvolite!

Da, izvolite! Toda čemu? Zakaj je to storil, ko je vendar tako sanjal o predsedniškem nazivu? Kdo je kriv? Vse se mu je mešalo v glavi. Stopil je hitreje, da bi lažje pozabil vse, toda čim bolj je hitel, tem jasneje je čul: ti ne boš, samo da ti ne boš predsednik! Kdo je to rekel? Kdo si upa kljubovati Janku, saj je z njim prav vsa mladina, ki je pri društvu?

Le tam v nedosegljivi dalji so se dvignili kruti neznanci in pahnili Janka nazaj: ti ne smeš! Iz teh nepoznanih obrazov pa so vstali drugi, bilo jih je več, desetkrat več, in stopili tesno k Janku. Te je spoznal. Med njimi je bil, prav tam zadaj, nadzornik društva, spredaj pa so se drenali mnogi, katerim je on pomagal, jih pripeljal k društvu in jih učil.

Plačanci! — se mu je izvilo iz ust.

Nenadoma pa je zagledal pred seboj malega fantiča, katerega je videl na volitvah. Dohitel ga je, se sklonil k njemu in ga vprašal:

»Ali si že volil? Kdo je zmagal?«

Mali je Janka površno ošinil s pogledom preziranja, nato pa se zasmel:

»Kaj vprašaš, saj itak mi vedno zmagamo! Volitev nismo dovolili, ker je onih več, pa je. Veš, gotovo si že višješolec, da nas ne poznaš! To smo ti »kerleci.«

»Da, da!« je zaječal Janko in strmел za fantičem, ki se je zgubljal v megli. Zdelo se mu je, da tone zanj v meglo tudi tako priljubljeno mu društvo. V tem pa se je glasno zasmel: izza ovinka je prišla cela truma njegovih prijateljev, ki ga bo spremila preko jesenskega deževja in sladkega zimskega spanja v novo pomlad, polno dela in življenja...

Iz Šaljapinovega življenja

Po nekem uradnem banketu, ko so lakaji že pobirali z mize ostanke gostije, udeleženci pa se porazsedli v »nepripriljene« skupine, je zapel Šaljapin, ki je bil tudi med povabljenici, zapel z očarajočim glasom.

Zapel je pesem, rusko pesem, znano nikomur iz prisotnih, niti njemu samemu ne znano, ker jo je sam sproti zlagal.

Bila je to genialna improvizacija genialnega pevca.

Pel je venomer brez prestanka besede, ki so mu prihajale na misel:

»Da, ah ti, da, oh ti, da, kajti« itd. In ne glede na popoln nesmisel in naravnost smešnost besed so ga navzočini kakor zamaknjenim poslušali

s pridrževanim dihom, ker to je bilo najveličastnejše, kar je kdaj pel Šaljapin.

Sredi besed so onemeli prej živahni opoldanski pogovori. Kakor v pravljici »Speča kraljična« so prav tako onemeli lakaji v istem položaju, v katerem jih je presenetila šaljapinova pesem.

Vse je očitovalo, da je mogoče brez konca in kraja poslušati to pesem, polno neizmernega čustva, zdaj mrkega, obupno žalostnega in bolestnega, zdaj razposajeno veselega in brezbriznega kakor sama ruska stepa.

Lady:

Nekoč . . .

Kako deževno popoldne. Dežne kapljice enakomerno udarjajo ob pločevinasto oblogo zunanjega dela okna. V sobi je vse mirno, le ura tiktaka, kot bi teknovala s kapljicami. Nebo je preprečeno s svinčnimi oblaki, ki trudno teže k zemlji. Tako nekako je tudi v moji duši. — Vzbuja se spomini in mi done kot raj-ska glasba iz neskončnih daljav, v tisoč odtentkih, lahno, lahno, kot bi nevidna roka ubirala strune čarobne harfe.

Nekoč sva hodila skupaj, tesno objeta, se ljubila iskreno in globoko. Zamaknjena sva prisluškovala šepetu drevov in petju ptic nad nama. Besede ljubezni so nama dihale iz ust in, ko je zmanjkalo teh, sva se zagledala drug v drugega in čutila, kako nama bije srce.

Pa naenkrat, sredi sreče se je stemnilo nebo, zapihala je strupena burja — in ostal sem sam s svojo boleščjo. Ne ljubi me več — je bilo grenko spoznanje. Pisal sem ji, naj se ne čuti več vezane name, ne, naj bo srečna, četudi z drugim. Nisem mogel več, roka mi je omahnila in brezizrazno sem zastrmel v steno...

Strune so tiho izzvenele. Nevidna roka jih je prenehala ubirati. — In Ti, ki so Ti te vrstice namenjene, ali jih boš brala? Ali boš spoznala iz njih vso mojo ljubezen, ljubezen ranjenega srca, ki ne bo imelo prej miru, dokler ne bo počivalo v grobu, ki ima samo eno vročo željo: ne pozabi ga, ne pozabi svojega nekdanjega ljubljene, vsaj včasih se ga spomni in srečen se ti bo nasmehnil in trpljenju.

Mrak pada v sobo. Pa ne prižgem luči. Čemu neki? Moja luč je izginila tiho kot je prišla...

Da, prišla; nekoč v majskem večeru, ko je dehtel španski bezeg in pel slavec v njem...

Le ena beseda

Peljal sem se z avtobusom... Poln je bil čemernih, pustih obrazov so sedeli sopotniki in nikomur se ni ljubilo govoriti. Morda je pusto jesensko vreme in mraz dajalo njihovi zunanosti tako pusto sliko. Morda tudi dogodki! Toda naenkrat se je stanje spremenilo: vsi so se ozrli v eno točko, vsem so se usta razširila v vesel smeh in to še onim, ki so se najbolj klavrno držali. Kaj pa je bilo? Tudi sam sem se radovedno ozrl tja in opazil majhnega, kakor tri leta starega otročička, ki se je igral ob hišah, kako je priteknel ves srečen k sprevodniku našega na postaji stoječega avtobusa ter dejal eno samo besedo: »Očka!« Začuden ga je pogledal sprevodnik — saj še ni bil očka — nato pa je nadaljeval svoje delo in se tudi smejal...

Kar govorimo, se ne izgubi kot dim ali pena, temveč ostane in se ojači kakor odmev v gorah ter se stoterno vrne. Prijatelji, zaljubljeni so se sprli za vedno, človeške duše so bile ranjene, ljubezen v srcih strta, življenje uničeno, — zaradi ene same besede. O, kako rad bi dal človek vse, kar ima, da bi se tista beseda vrnila, da bi jo mogel vzeti nazaj, da ne bi pustila posledic.

In če se vrne...! Duše ozdravijo, ljubezen znova zagori, življenja vstanejo le radi ene same besede: »Odpuščam ti!« »Odpusti mi!« — In kakor roka, ki se ji zlomi kost, postane močnejša in odpornejša, kot druga, tako tudi ljubezen, ki je šla skozi solze, bolest in žalost, postane lepša in toplejša. Ljubezen in trpljenje sta nerazdružljiva; kdor misli, da bo njegova ljubezen brez žalosti in bolečine, bo razočaran. Ne ljubi tisti, ki še v svoji ljubezni ni čutil bolečine srca!

Žarko:

Morda bo vse kot zdaj

Ah, večkrat mislim, kaj bo s tabo, ko me več ne bo.

Morda še kdaj prišla boš k meni in v duši si dejala: »Saj cveto

še iste cvetke kot so prej cvetele, le da so zdaj na rušah teh, a prej so v srcih naju rdele.

Čez cvetne čaše isti veter veje in isto sonce srce greje, kot je nekdanj v pomladnih dneh.«

A le morda si rekla boš:

»Zdaj ni ga več« in šla boš v svet polna želja in brez solze in mi gomila prazna bo, brez rož.

Stari baron in avtomobil

Mična povest kroži o nekem starem veleposestniku. Njegov nečak je kupil avtomobil in pregovoril starega gospoda, da se je peljal z njim. Hitrost mu je bila zelo všeč; ko je izstopil, je stopil s prijaznim nasmehom k šoferju in mu ponudil na odprti dlani kos sladkorja. Tega je bil vajen pri svojih konjih, če so izredno dobro tekli...

Iz ruskega humorja

TOLSTOJ IN ZDRAVNIKI

Znano je odklonilno Tolstojevu stališče do zdravnikov. Ko so ga nekoč vprašali, zakaj odklanja zdravniško pomoč, je dejal:

»Umrl bi rad naravne smrti!«

RAZREDNA SAMOZAVEST

Železničar vlakovodji:

»Ali te ni sram, da imaš vsak dan zamudo? V Nemčiji pa prihajajo vlaki do minute točno!«

»Kaj ti, koštrun, misliš mogoče, da bom šel tekmoval z buržuji?«

ZANESLJIVO SREDSTVO

»Kaj vendar delate, Ivan Nikolajevič, da izgledate tako mladi in cvetoči?«

»To je ravno tisto, da nič ne delam!«

MLAD NATURALIST

»Očka, danes bo pa nevihta.«

»Odkod veš to?«

»Saj vendar vedno, ko pade barometer, sledi nevihta!«

»Ali je padel?«

»Pa še kako, padel je v drobce!«

Kulturni zapiski

Paks: Estetski čut neciviliziranih narodov nekdanj in danes

I.

Okrasje in nakit sta se rodila obenem s človekom. Vse dolge, temne dobe, ko je bil človek še skoro žival, vse te dobe se je že lišpal. Njegovo bistvo je bila ničemurnost in zato je posegal po vsaki stvari, ki mu je ugajala, in jo obesil nase, ali pa jo prerisaval tako, da jo je rezljal v stene svojih jam, v drevesno lubje ali pa v svoje posode. Mnogo starejši je nakit od obleke. Lahko si predstavljamo gole človečnike, ki so sedeli okoli ognja in jedli sadeže in napol tohlo meso. Lahko si predstavljamo debelega neandertalskega staršino z, zaradi lepšega, razbitim nosom in njegove žene, ki so migale z obrvmi, z ustnicami, z rameni in z nosovi, ob katerih so se videli razni koščeni obročki in ovohavale meso. Smrad in razni drugi neprijetni duhovi, ki spadajo v zbirališče divjakov, jih niso niti najmanj motili.

To je bežna slika prvih ljudi. Ko pa je postalo ozračje mrzlejšje, so dognali, da je v kožah bolj gorko in zato so se oblekli.

Ničesar ne vemo o tem, kakšen je bil Neandertalec, toda ker niso našli mešanih vrst, sklepajo, da so bili Neandertalci močno porasli, grdi, odvrtno zunanosti, nizkega čela, štrlečih obrvi, opičjega vratu in nizke rasti. Nejasni rasni spomini na take gorilske pošasti prevejanih možgan, opletajoče hoje, obraslih teles, ostrih zob in kanibalskih nagnjenj so bili nemara zarodek volkodlaka v narodni pripovedki.

Toda te opičnjake so izpodrinili pravi paleolitski ljudje. Dejstvo je, da so znali sijajno risati in to služi pri spoznavanju njihovega značaja v veliko oporo. Po svoji stopnji so bili divjaki, toda divjaki umetniki. Risali so boljše kakor katerikoli njihovih naslednikov vse do začetka zgodovinske dobe. Risali in slikali so na stene svojih votlin. Ti paleolitski ljudje so risali tudi na kosti in rezljali majhne figure.

Zapustili pa nam niso samo risb, ampak tudi druge priče svoje mojstrske umetnosti. Pokopavali so mrliče in to z orožjem, hrano in okraski. Pri pogrebi so uporabljali barvo in slikali trupla. Najbrž so slikali svoja telesa tudi v življenju. Slikanje je bilo v njihovem življenju zelo pomembno. Rabili so črne, rumene, rjave in bele barve in te so se ohranile do danes v nekaterih votlinah v Franciji in Španiji. Nobena izmed modernih ras ne kaže take slikarske nadarjenosti. Nastajale so te risbe v dolgih dobah in so zaradi tega prve preproste, potem čedalje lepše in končno že res dovršene. Možno je, da so nastale prve risbe kakor nastanejo pri brezdelnem čakanju otroške risbe. Divjak je s kresilnim kamnom čepkal po gladki površini skale in se domislil nekaterih poteznih kretenj. Pri zgodnjih slikah je videti, da ti slikarji še niso bili sposobni, da bi naslikali živali v skupinah. Končno pa so postale te slike presenetljivo žive in podobne. Toda tudi sedaj so slikali in risali ti ljudje vedno le v profilu. Mamut in konj sta bila najpogostejša motiva. Nekateri ljudje so tudi izdelovali majhne kipe iz slonovine. Kiparski izdelki iz zgodnje dobe, ki predstavljajo ljudi, spominjajo na karikature. Toda tudi človeka so upodabljali pozneje manj surovo. Našli so majhno slonokoščeno glavo

deklice z umetnim oglavjem. Nekatere izmed najzanimivejših skupinskih figur so zelo čudno vezavali okrog kosti in posebno okrog slonokoščeni palic; vrezali so jih tako, da ni mogoče videti cele slike naenkrat.

Skozi ves paleolitik so ti ljudje tako risali in njih umetnost se je vedno bolj izpopolnjevala. Ob koncu paleolitika je jelo primanjkovati toplokrvne živalske hrane in nadomestili so jo z ribami. Globoki koščeni reliefi in črte, vrezane v kosti, kažejo značilno umetnost te dobe. Imeli so izredno dovršene igle, kakršnih še Rimljani niso poznali.

Iz njih figur se nam zrcali njih značaj: dojemali so živahno, imeli so oster čut za živalske oblike in pravi umetniški nagon; kar se tega tiče, so bili popolnoma razvita človeška bitja.

in jih pretikal s koščeni, pozneje kovinskimi iglami. Značilno za to dobo je, da niso našli niti realističnih rezbarij niti vezanih podob niti slik. Iz tega sklepajo, da si niso okrasili oblek, ali pa so jih krasili samo z našivi, s pikami in črtami.

Odkar je imel neolitski človek lok, je poznal tudi instrumente s strunami. Razen tega je imel tudi glinaste bobne, preko katerih je napel kože. Poleolitske koščene piščali pa je delom izpopolnil, deloma pa nadomestil s piščalmi iz trsja.

Iz redkega trdega kamenja, zlata in jantarja pa so izdelovali kipe, ki so se pa v marsičem razlikovali od paleolitskih kipov. Paleolitski — živi, prirodni in realistični, neolitski — skrivnostni, zabrisani, nedoumljivi. Skoro gotovo se je takrat bistveno spremenil kult in postal bolj zamotan, ozir. prišla so druga ljudstva z drugačnim, temnejšim kultom. Slike iz paleolitika ne kažejo niti sledu o kakem bogočastju, na takratnih risbah vidimo samo vsakdanje stvari z lova, ki niso prav nič strahotne. V neolitiku pa so poleg zunanjih vzrokov učinkovale na človeka tudi sanje. Od

časa do časa so se v njegovi glavi pomešale z vtisi budnega stanja in ga zmedle.

Oblečili so se v kožo, če so se sploh oblečili. Obdelovali so jih spretno in umetno, proti koncu pa so uporabljali koščene igle, nedvomno zato, da bi sešili krzno. Skoro gotovo so te kože tudi poslikali in slikali so tudi sebe, kot sem že omenil. Njihova oblečila so bila podobna ogrinjalom. Našli niso niti zaponk, niti drugih spojk. Iz tega sklepajo, da so bili ti ljudje goli, poslikani divjaki, ki so se le ob mrzlem vremenu oblečili v kožuhe.

Južneje od teh ljudi, ki so živeli v današnji zapadni Evropi, so prebivali zopet drugi prebivalci, tudi s svojo kulturo. Morda umetnost te, bržkone malo poznejše dobe, v kateri so živeli, ni bila tako izrazita, kakor je bila umetnost severnejših kultur, vendar je ta doba rodila mnogo slik, ki predstavljajo ljudi pri različnih opravilih. Može so goli in imajo loke, večina ženskih figur pa je oblečena v halje. Na nekaterih slikah so tudi skupine, ki po vsej verjetnosti predstavljajo svečane plese moških z živalskimi maskami na glavi. Na teh slikah je narisana nadalje tudi navadna srnjad in divje govedo. Raziskovalci so opazili, da so slikarji na svojih podobah radi pačili človeške postave, dočim so živali pustili take, kakršne so. Človeški život je močno podaljšan in stisnjen, udje pa so nabuhli. Ta navada pa se je nehala, ko so v zadnjih slikah pričeli upodabljati človeške postave skoraj diagramatično. Tedaj so slike postale simboli.

Teme paleolitične dobe so se pričele počasi pogrezati in zarja novega časa je vstajala na obzorju. Pričela se je doba poljedelstva — neolitik. (Nadaljevanje v prihodnji številki.)

Voljaši, širite svoj list!

TEHNIKA

Nekaj misli o britanski floti

Kakor vidimo na vseh straneh, imata glavno besedo v sedanjem konfliktu letalstvo in vojna mornarica.

O letalstvu, ki prevzema prvo mesto na lestvici vojne oborožitve, je že pisalo naše glasilo. Drugo zelo važno mesto pa pripada mornarici. Velika Britanija je to že zdavnaj upoštevala in se je zato opremila z ogromnim brodom, ki mu sedaj še ni para na svetu.

Opisal bom nekoliko podrobneje floto Kraljice morja, kot se sama naziva.

Tonaža britanskega vojnega brodom znaša skupno 2 milijona 200.000 ton. Od tega odpade več kot polovica na aktivno vojno brodom,

ostalo pa na razne pomožne ladje, o katerih se sedaj mnogo sliši.

Med aktivne vojne ladje štejemo naslednje enote: vojne ladje v ožjem pomenu besede ali oklopnice, matične ladje za letala, križarke, rušilce, podmornice in torpedovke. Pomožne vojne ladje pa so razni minolovci, minopolagači, oborožene trgovske ladje in podobno. Anglija je z vsemi dobro založena.

Oklopnice: Te vojne ladje, bojni brodovi jim pravijo naši mornarji, so jedro vsake flote. So največje, najbolj odporne in najtežje oborožene. Premoč v podmornicah ali v rušilcih nič ne pomaže, če ni v ospredju vse akcije vsaj par teh orjakov.

Anglija razpolaga z 11 oklopnici. Največji med njimi sta »Nelson« in »Rodney«, ki imata vsaka po 34.000 ton in nosita po 9 40 centimetrskih topov. Poleg tega sta oboroženi še z 12 topovi po 15 cm in z izredno močno protiletalsko baterijo. Vozita z brzino 23 vozlov na uro. Stroški ob nabavi so bili 1 milijardo 125 milijonov dinarjev. To sta zaenkrat najpopolnejši bojni ladji sveta. Tema dvema se pridružujejo 4 oklopnice klase »Royal Sovereign«. Imajo po 29.000 ton. Oborožene so z 8 topovi po 38 cm, 12 topovi po 15 cm in v novejšem času so dobile tudi močne protiletalske topove in strojnice. Nadalje je še 5 oklopnice reda »Queen Elisabeth«. Te so večje od prvih. Zgrajene so pa bile med svetovno vojno in so nekoliko zastarele. Angleži so pa v novejšem času vse obnovili, tako da lahko stopijo v vrsto z ostalimi, bolj modernimi.

Posebna vrsta oklopnice so križarke. Pomorski tehniki so hoteli namreč povečati brzino teh orjakov s tem, da so jim odvzeli nekoliko oklepa. Tako so nastale križarke »Hood«, »Repulse« in »Renown«. Imajo nekoliko manjši oklop, pa večjo brzino kot njihove vrstnice. Oborožitev je pa ista, oziroma pri »Hoodu« še večja, ker je ta grajen v ogromnih dimenzijah.

Do nedavnega so smatrali, da se edino križarke lahko zoperstavijo nemškimi takozvanim žepnim vojnim ladjam. Toda ko je bil v bitki pri La Plati potopljen »Graf von Spee«, se je pokazalo, da so tudi križarke zelo opasni nasprotniki nemških enot.

S tolikim številom oklopnice se ne more ponášati nobena država na svetu. Anglija pa ni s tem zadovoljna, gradi še nove orjake, ki bodo čudo moderne pomorske tehnike. V gradnji je namreč 5 bojnih ladij razreda »King George V«. Dograjene bodo tekom letošnjega in prihodnjega leta; gradijo še 4 oklopnice klase »Lion«. Gotove bodo šele 1943. — 1944. leta. To bodo največje pomorske trdnjave, kar so jih sploh kdaj gradili. Imele bodo po 40.000 ton in topove po 45 cm.

Enote, ki sem jih opisal, predstavljajo glavno moč in jedro angleške flote, na katere so Angleži tako ponosni. Važno je tudi dejstvo, da so Angleži dobili v roke tudi 3 francoske oklopnice, s katerimi so znatno ojačili svoje brodogradnje.

O drugih tipih britanskih vojnih ladij pa ob priliki.

Ljubob.
(Nadaljevanje)

SPORT

Sportna kronika

Za zaključek sezone so naši tenisači trikrat zapovrstjo »zmazali« Madžare, ki so si menda že domišljali, da so nas letos prehiteli v tenisu. Zaslugo za te zmage ima vsekakor največ lanski evropski prvak Punčec, ki si je kar trikrat privoščil Asbotha, ki po svojih porazih ni imel drugega dela, kot da je hitro sestavil lestvico jakosti najboljših letošnjih tenisačev v Evropi, ker se je menda bal, da bi se ta lestvica lahko še spremenila, če bi moral igrati še kakšno partijo s Punčecom. Skozi njegova rdeče-belo-zelena madžarska očala izgleda ta lestvica takole:

1. Asboth (Madžarska), 2. Romanoni (Italija), 3. Cucelli (Italija), 4. Henkel (Nemčija), 5. Punčec (Jugoslavija), 6. Mitić (Jugoslavija), 7. Del Bello (Italija), 8. Gaboryi (Madžarska), 9. Pallada (Jugoslavija), 10. Sziget (Madžarska). Punčec mu seveda ni ostal dolžan in je sestavil »nekoliko« drugačno lestvico, v kateri je sicer pustil Asbotha na čelu tabele, samo da je sebe porinil s petega na tretje mesto pred Henkla, nadalje zamenjal poziciji Pallade in Mitića, vrgel iz tabele Szigetija in postavil vanjo Romuna Tanacsucuja.

Kakor nam kažejo današnje razrvane prilike v jugoslovenskem športu, se šport in politika nikakor ne krijeta. Po onem avgustovem sporazumu s Hrvati je vsakdo pričakoval, da bo prišlo do sporazuma tudi na športnem polju. Namesto tega pa je zavlada popolna disharmonija in današnje stanje je tako, da samo ovira naraven napredek jugoslovenskega športa.

Največ dobička so si iz reorganizacije jugoslovenskega športa, ki se je začela izvajati po političnem sporazumu, obetali Hrvatje, ki jim je bil glavni namen ta, da dosežejo čim večjo avtonomijo svojega športa in da dobe v svoje roke kar največ nadoblasti v posameznih športnih panogah, pa naj stane kar hoče. Čim je bilo mogoče, so Hrvatje začeli izvajati svojo športno avto-

nomijo, ki obstoji v tem, da prirejajo nastope z drugimi državnimi reprezentancami in tako na viden način poudarjajo »samobitnost«.

Pri tem pa se spozablja celo tako daleč, da prepovedujejo svojim športnikom nastopati v reprezentanci Jugoslavije (primer: Balkanske igre v Carigradu). Pri vsem tem pa se ne sramujejo, da zastopajo barve »Hrvatske« športniki, ki niso Hrvatje ali pa nočejo nastopati pod naslovom »Hrvatska«, ker so jugoslovensko orijentirani in pač dobro vedo, kakšen športni značaj imajo taki reprezentativni nastopi. Koliko časa bo še trajalo to izzivanje ne vemo, upamo pa, da ga bo prej ali slej konec.

Sredi meseca oktobra bi se moral vršiti v Beogradu lahkoatletski troboj med Ljubljano, Beogradom in Zagrebom, ki je skoraj nekako oficijelno merilo moči slovenske, srbske in hrvatske atletike in je sploh ena največjih in najzanimivejših atletskih prireditvev v Jugoslaviji. Letošnji troboj bi bil za Ljubljano posebno važen, ker smo bili zopet sigurni zmage in bi si v tem slučaju priborili v trajno last krasen pokal Nj. Vel. kralja Petra II. Do troboja pa ni prišlo, ker ni niti Beograščanom, še manj pa Zagrebčanom dišalo, da bi »prokleti Kranjci« že v tretje zaporedoma zmagali, poleg tega pa vladajo med nami samimi tako velika nasprotstva, da si nismo mogli osigurati te prireditve.

Kakor kažejo letošnji najboljši plavalni rezultati evropskih plavačev, bo prišlo v bližnji bodočnosti do ostrih borb v evropskem plavanju med Nemčijo, ki je zadnja leta veljala za najboljšo v Evropi, ter Madžarsko, ki je, kakor kažejo rezultati, prvo že prehitela, in Jugoslavijo, ki je obema tesno za petami. Nemški plavalci so letos, verjetno zaradi vojne, zelo nazadovali, zlasti kar se tiče kvantitete, kjer smo jih Jugosloveni celo že prehiteli, kar pokažejo najbolje reezultati vseh treh konkurentov:

100 m:

Jugoslavija: 1. Curtini 1:00,8; 2. Defilipis 1:01; 3. Stacula 1:01,2.
Nemčija: 1. Plath 1:00,6; 2. Birr 1:02,4; 3. Schlerickel 1:02,5.
Madžarska: 1. Körösi 59,8; 2. Elemeri 1:00,1; 3. Tatos 1:00,8.

200 m:

Jugoslavija: 1. Defilipis 2:18,4; 2. Curtini 2:19,9; 3. Balla 2:21,0.
Nemčija: 1. Plath 2:16,2; 2. Schreder 2:20,2; 3. Laskovski 2:20,8.
Madžarska: 1. Tatos 2:13,8; 2. Grof 2:16,8; 3. Elemeri 2:16,8.

400 m:

Jugoslavija: 1. Žižek 4:49,4; 2. Balla 5:01,0; 3. Defilipis 5:03,2.
Nemčija: 1. Plath 4:54,0; 2. Laskovski 5:12,1; 3. Schlerickel 5:14,2.
Madžarska: 1. Tatos 4:49,6; 2. Grof 4:57,2; 3. Veghazi 5:01,6.

1500 m:

Jugoslavija: 1. Žižek 20:26,4; 2. Balla 20:27,9; 3. Rosenfeld 23:12,2.
Nemčija: 1. Plath 19:57,2; 2. Feicht 21:09,2; 3. Geyer 21:41,0.
Madžarska: 1. Tatos 19:37,4; 2. Grof 20:08,8; 3. Vörös 20:50,2.

Britanske
vojne
ladje
na
Atlantiku

